

og særlig at høre af forskellige Medlemmer af Venstre og allermest af selve den højt-ærede Landbrugsminister et stærkt og varmt Forsvar for Ejendomsretten, hvorved det blev paavist, at det for Landbrugets Vedkommende vilde være fuldstændig nedbrydende, hvis man vilde tænke paa at gøre Indgreb i Ejendomsretten paa nogen som helst Maade, og specielt var man umaadelig ængstelig for at høre Ordet Ekspropriation. Men naar vi nu ser paa det Lovforslag, vi her har til Behandling, maa man sige, at man ikke let kan tænke sig stærkere Indgreb i Ejendomsretten, end der her er Tale om. Man maa, naar man har hørt disse Indlæg til Fordel for Ejendomsretten, egentlig undre sig over, at en Lov som Huslejeloven har kunnet passere Rigsdagen saa mange Gange, og at et Lovforslag som det her foreliggende kan fremsættes. Jeg vil dog straks sige, at jeg til Trods herfor giver Lovforslaget min Tilslutning, om end jeg i nogen Grad kunde ønske det ændret. Men jeg gør det kun, fordi det udtrykkelig siges, at Loven kun skal gælde for et Aar. Den ærede Ordfører for Venstre (Hagbart Berg) udtalte jo ogsaa, at det ubetinget var Hensigten at foretage en Afvikling paa dette Omraade, saaledes at man kom bort fra hele denne særlige Lovgivning om Husleje forhold.

Det kan være fuldkommen rimeligt, at vi har haft Love af denne Art. Vi havde jo Bolignød, vi havde Udsigt til mere Bolignød, og det saa ud til, at Forholdene paa dette Omraade kunde blive ret faretruende for Samfundet. Derfor besluttede man at gaa til en Lovgivning, som skulde afhjælpe Bolignøden. Der blev nedsat en Boligkommission, og man fortsatte fra Aar til Aar med denne Boliglovgivning; man søgte, som man sagde, at forbedre Huslejeloven paa den ene og den anden Maade. Hvad blev saa Resultatet? Resultatet blev, som man vil kunne se af Boligkommissionens Betænkning, at medens vi i Oktober 1916 havde 298 husvilde Familier med i alt 1 780 Personer, havde vi i Oktober 1920 2 123 husvilde Familier med 10 348 Personer. Man kan finde hele Bevægelsen i Boligkommissionens Betænkning. Det angives dér, hvorledes der er blevet et stadig større Antal husvilde Familier, og hvorledes man er kommet til at mangle flere og flere Boliger. Det er som en hel Gravsten, Boligkommissionen har sat over sit Arbejde; den viser: Saaledes er det gaaet med os, det er det, vi har naaet gennem alt vort Arbejde. Det forekommer mig, at der var nogen Anledning til at tage Reb i Sejlene,

naar det hele altsaa aldeles ikke har nyttet noget, men Forholdene tværtimod stadig er blevet værre. Det saa ganske vist paa et vist Tidspunkt ud, som om Kurven, der angiver Antallet af husvilde Familier, viste en Nedgang; men Boligkommissionen gør udtrykkelig opmærksom paa, at det skal man ikke regne med, det kan godt være, at Grunden til dette Forhold er, at Opgivelseerne paa dette Punkt er urigtige. I Virkeligheden har Kommissionen selv den Tro, at Bolignøden er i stadig Vækst, og den vil vedblive at være i Vækst, saa længe man arbejder paa samme Maade.

For mig staar det saaledes, at det, man ikke har haft Øje for, er, hvorledes man skal bære sig ad for at faa det private Boligbyggeri i Gang igen paa en saadan Maade, at det virkelig forslaar noget. Det er kun derigennem, man vil kunne komme Bolignøden til Livs. Naar man ikke vil arbejde derhenimod, er det, fordi man egentlig synes, at det er bedre at bevare den Indfyldelse, man paa Grund af Bolignøden har paa Boligforholdene, end at faa afskaffet Bolignøden. Hvorledes skulde det nemlig være muligt, at noget Menneske, saa længe der er Udsigt til, at den nuværende Boliglovgivning fortsættes, skulde føle sig fristet til at kaste sig ind i det private Byggeri og saaledes underkaste sig de daarlige Kaar, som bydes, saa længe disse Huslejelove er i Kraft? Overfor denne Betragtning hævder man ganske vist, at man med Hensyn til Nybygninger har indført den Bestemmelse, at Ejeren skulde have Lov til selv at fastsætte Lejen første Gang. Men en saadan Bestemmelse forslaar aldeles ikke til Fremhjælpning af det private Byggeri; selv om Ejeren paa den Maade faar Lov til at fastsætte Lejen første Gang, er hans Ejendomsret dog i højeste Grad begrænset.

Det, der efter min Mening allermest maatte give enhver Ulyst til at kaste sig over Byggeri, var dog Nævnene. Det er, som det ogsaa rigtigt blev fremhævet af Socialdemokratiets ærede Ordfører (Simonsen), ikke Indskrænkningen i Ejerens Handlefrihed med Hensyn til Huslejens Fastsættelse, der er det væsentlige. Det har sikkert oprindeligt ikke været Lovgivningsmagtens Mening, at Huslejeloven skulde bruges til at tvinge Huslejen ned; Huslejen maatte naturligvis dele Skæbne med alle andre Prisforhold. Men det, det kom an paa, var, at man gennem Nævnene kunde faa Indseende med det hele, at man kunde faa Lejlighed til at trænge ind i alle Detailler. Men derved opnaaede man at